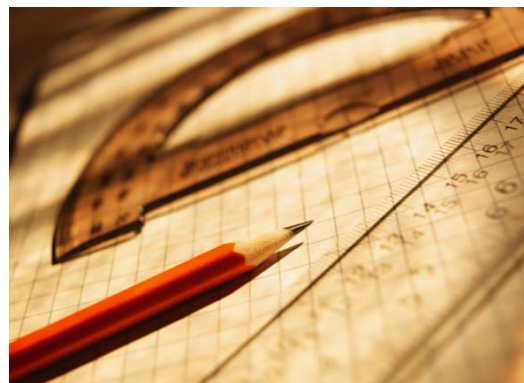

Interpretacja wyników standaryzowanych testów osiągnięć szkolnych na przykładzie skali 100/15

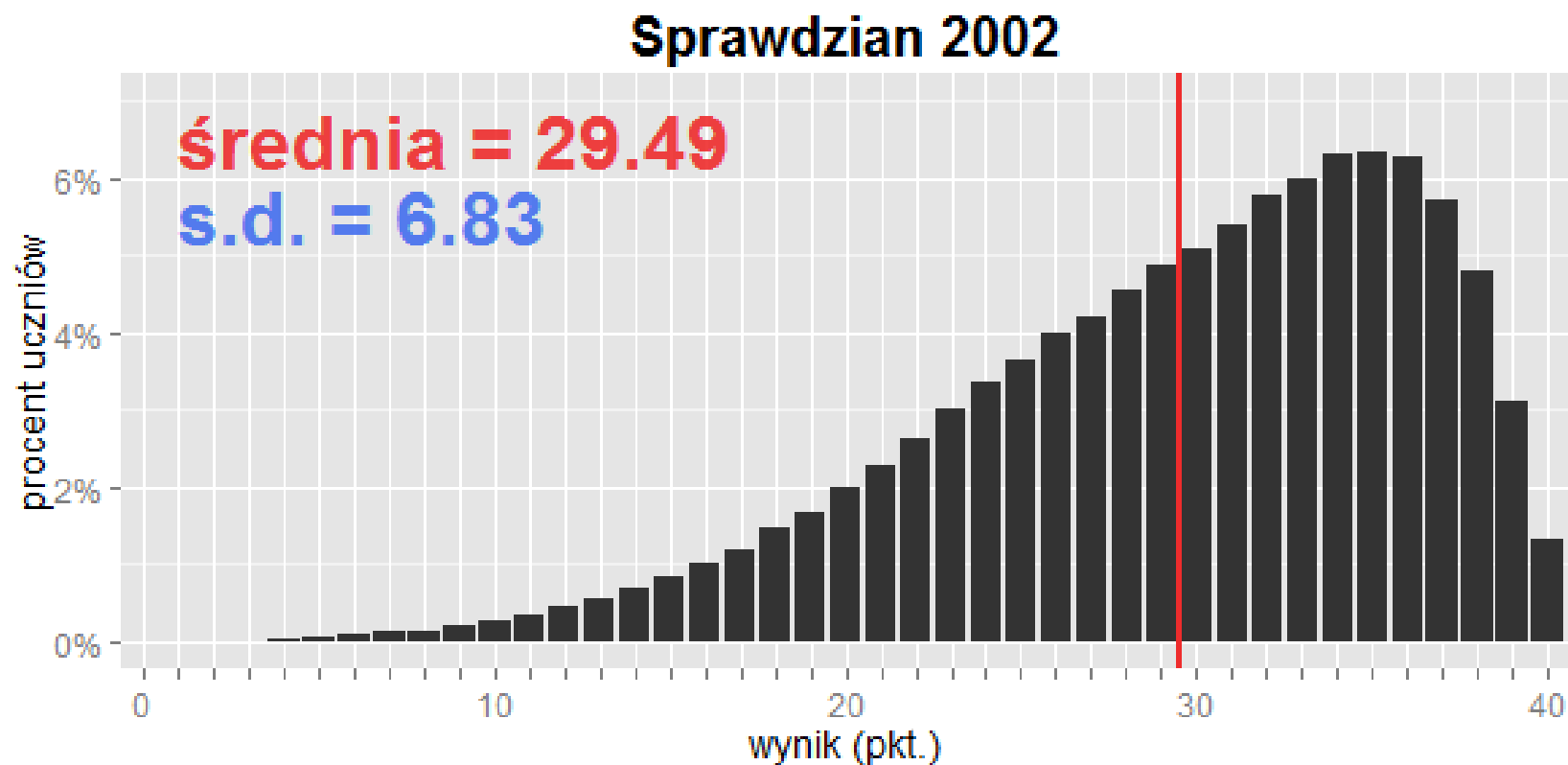
Michał Modzelewski
Roman Dolata

Zespół Szkolnych Uwarunkowań Efektywności Kształcenia

Warszawa, 28 listopada 2014 r.

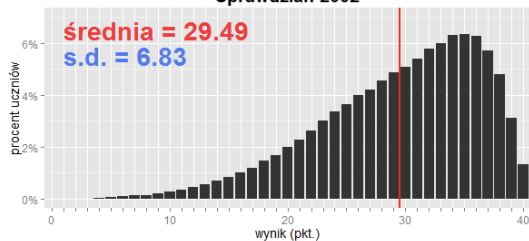
Wyniki *Sprawdzianu* w klasie szóstej 2002

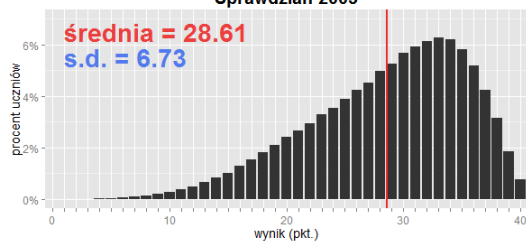

Wyniki Sprawdzianu w klasie szóstej 2002-2014

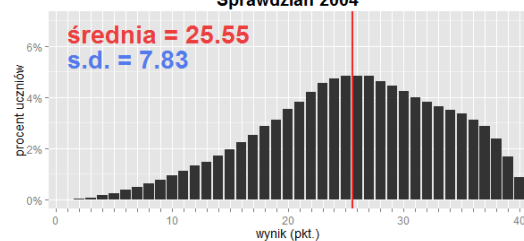
Sprawdzian 2002

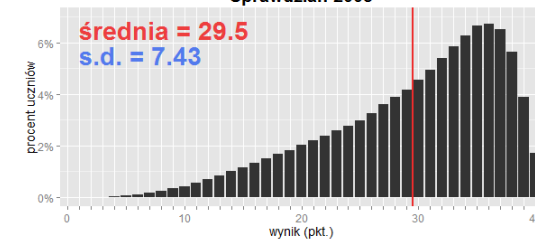
Sprawdzian 2003

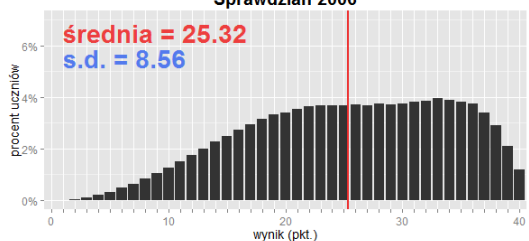
Sprawdzian 2004

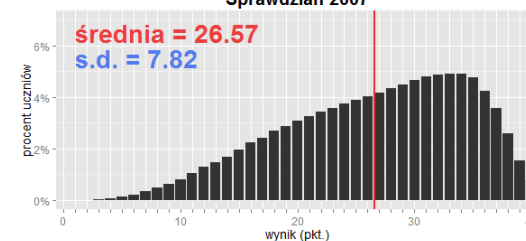
Sprawdzian 2005

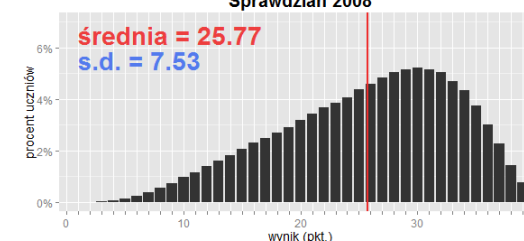
Sprawdzian 2006

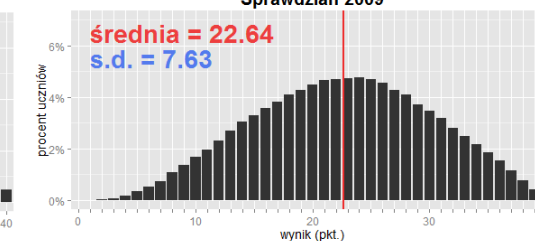
Sprawdzian 2007

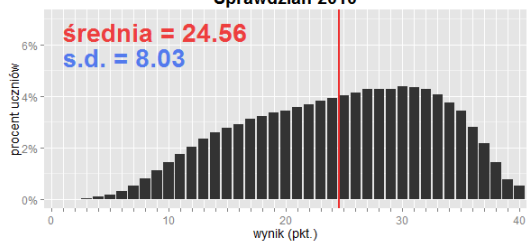
Sprawdzian 2008

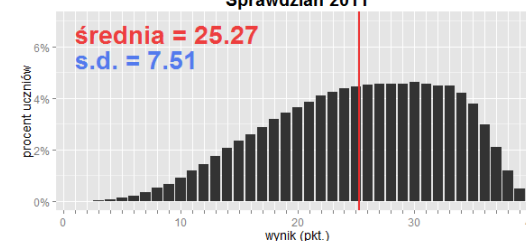
Sprawdzian 2009

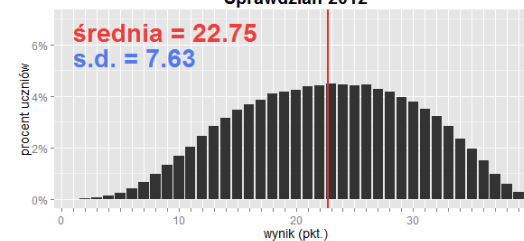
Sprawdzian 2010

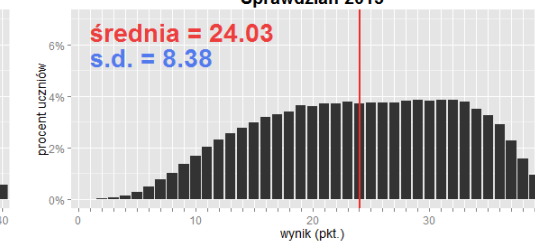
Sprawdzian 2011

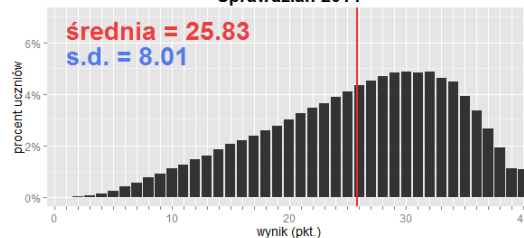
Sprawdzian 2012

Sprawdzian 2013

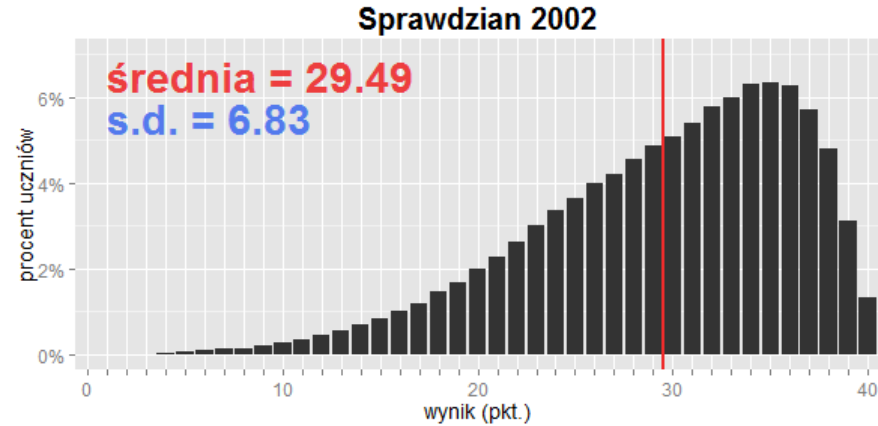

Sprawdzian 2014

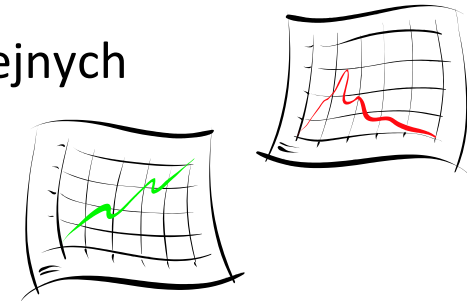

Skąd się biorą zróżnicowane rozkłady wyników surowych?

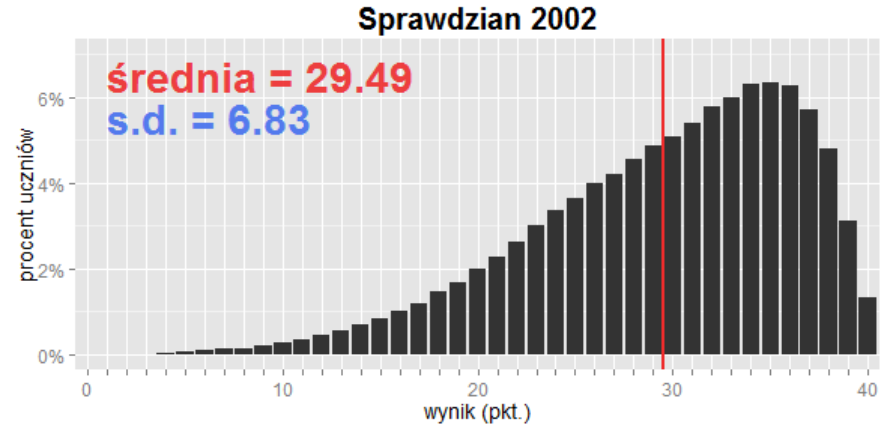
Źródła zmienności rozkładów wyników surowych dla kolejnych roczników:

- zmiany w rozkładzie umiejętności w kolejnych rocznikach absolwentów SP
- <http://pwe.ibe.edu.pl>

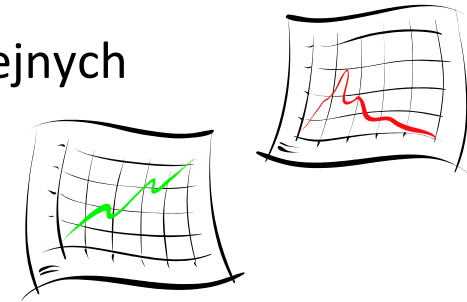
Skąd się biorą zróżnicowane rozkłady wyników surowych?

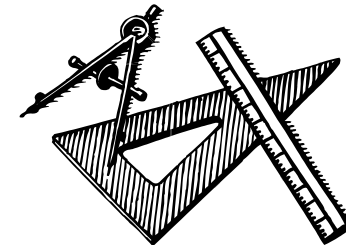
Źródła zmienności rozkładów wyników surowych dla kolejnych roczników:

- zmiany w rozkładzie umiejętności w kolejnych rocznikach absolwentów SP

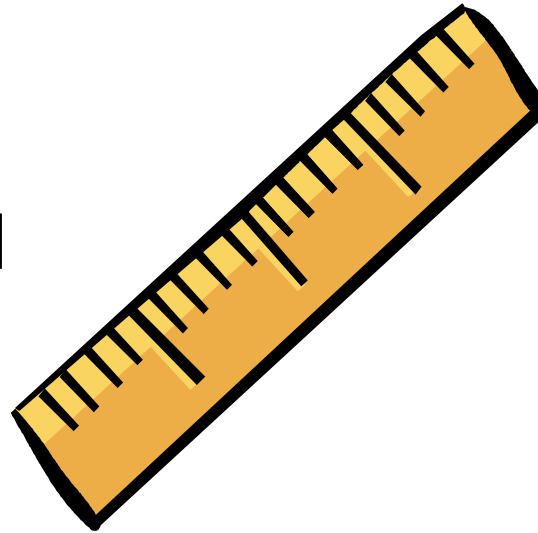
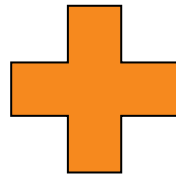
- <http://pwe.ibe.edu.pl>

- zmiany narzędzia pomiarowego, czyli testu

Na jakiej skali przedstawiać wyniki testów?

1. Kwestia pożądanego kształtu rozkładu wyników
2. Kwestia odpowiedniej skali wyników

Zakładany kształt rozkładu wyników testu...

... a funkcja testu.

Liczba wyników Rodzaj testu	Niskich	Przeciętnych	Wysokich
Test minimum kompetencji	+	++	+++
Test szerokiego spektrum	++	+++	++
Test selekcyjny	+++	++	+

Zakładany kształt rozkładu wyników testu...

... a funkcja testu.

Liczba wyników Rodzaj testu	Niskich	Przeciętnych	Wysokich
Test minimum kompetencji	+	++	+++
Test szerokiego spektrum	++	+++	++
Test selekcyjny	+++	++	+

Sprawdzian, egzamin gimnazjalny, testy diagnostyczne typu OBUT
to testy w założeniu badające szerokie spektrum umiejętności

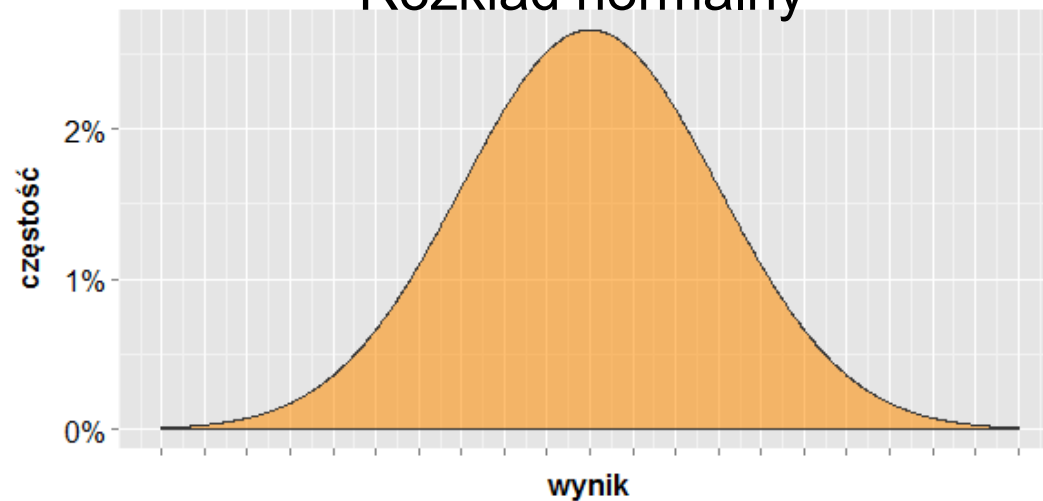
Zakładany kształt rozkładu wyników testu...

... a funkcja testu.

Liczba wyników \ Rodzaj testu	Niskich	Przeciętnych	Wysokich
Test minimum kompetencji	+	++	+++
Test szerokiego spektrum	++	+++	++
Test selekcyjny	+++	++	+

Sprawdzian, egzamin gimnazjalny, testy diagnostyczne typu OBUT to testy w założeniu badające szerokie spektrum umiejętności

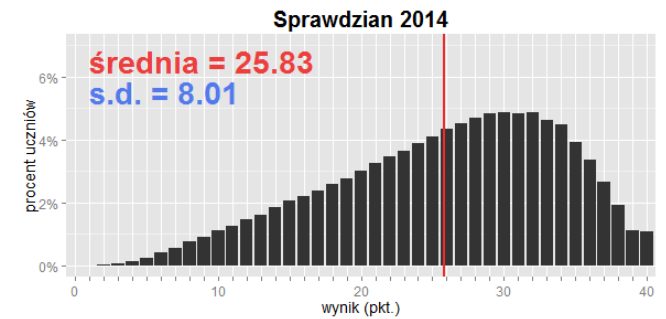
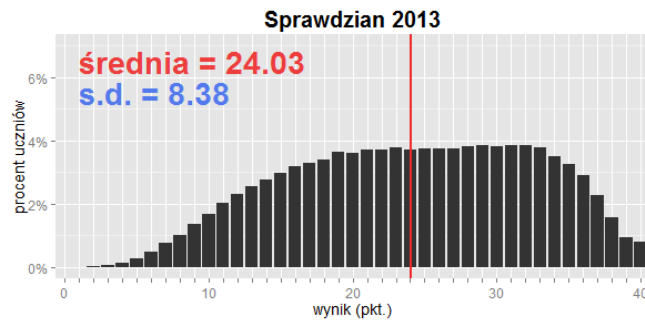
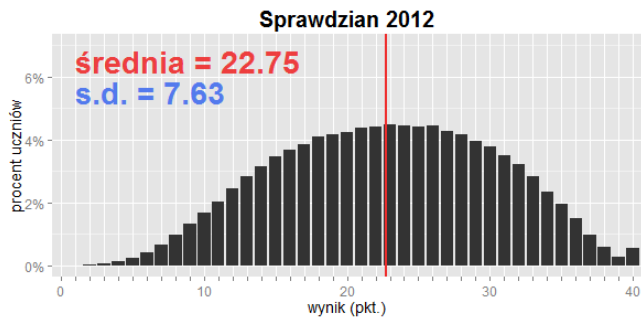
Rozkład normalny

Zakładany kształt rozkładu wyników testu...

... a faktyczny rozkład wyników.

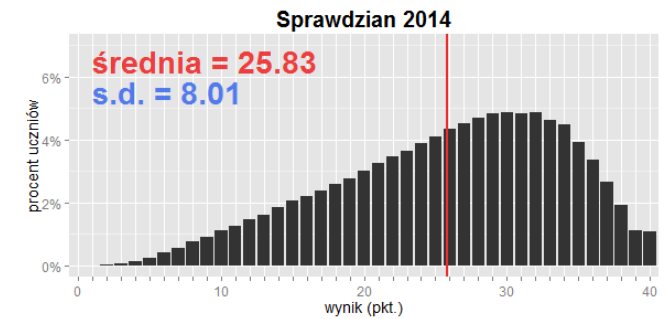
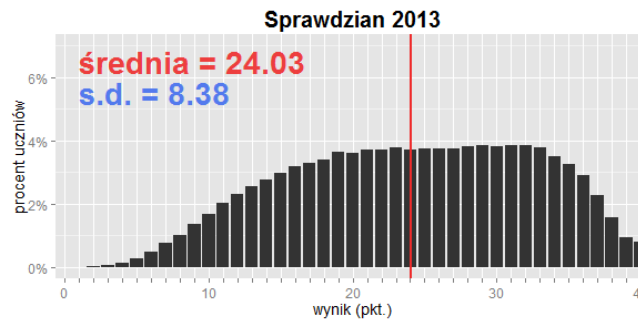
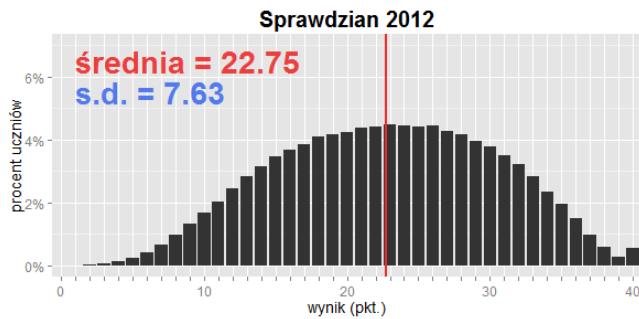

W praktyce bywa różnie 😊

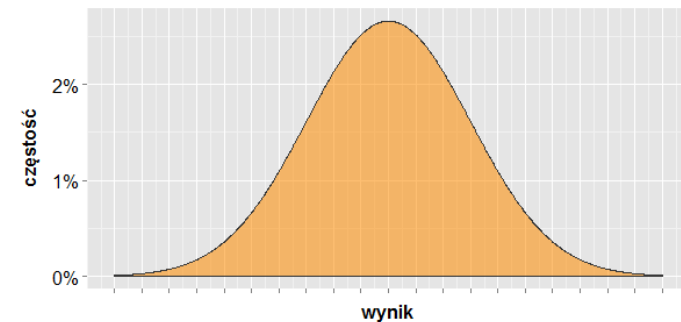
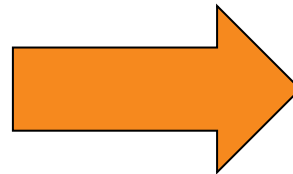
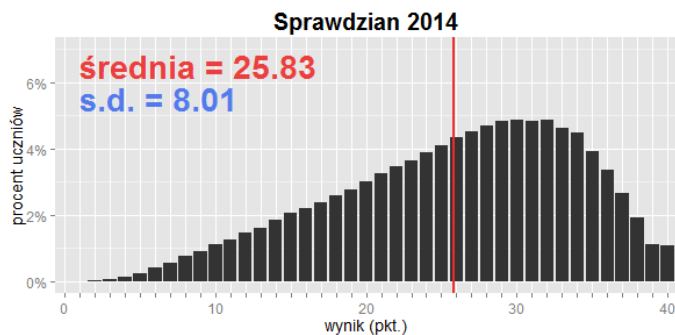
Zakładany kształt rozkładu wyników testu...

... a faktyczny rozkład wyników.

W praktyce bywa różnie 😊

Możemy jednak rozkład empiryczny spróbować dopasować do założonego

Popularne skale wyników

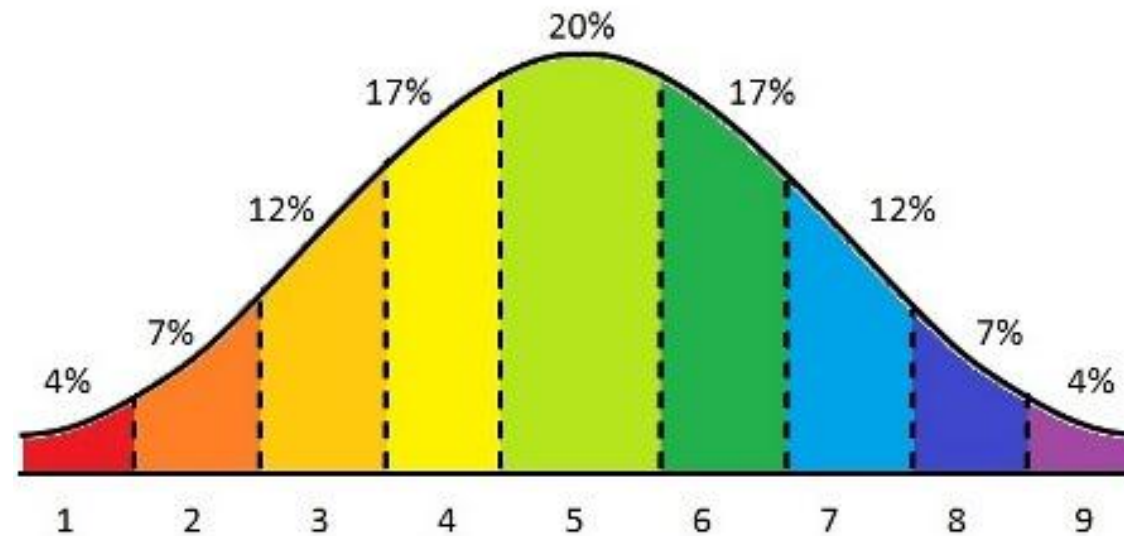
typy skal	Założenia	Przykłady
standardowe	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyniki mają rozkład normalny ➤ odchylenie standardowe jako jednostka pomiaru	<ul style="list-style-type: none"> ➤ skala staninowa ➤ skala 500/100 (np. PISA) ➤ skala 100/15
pozycyjne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ odsetek wyników w grupie odniesienia jako jednostka pomiaru	<ul style="list-style-type: none"> ➤ centylowa

Skale standardowe

Skala staninowa

- Dzieli rozkład normalny na 9 przedziałów (staniny)
- Wyniki surowe przypisywane do staninów
- Skala rangowa

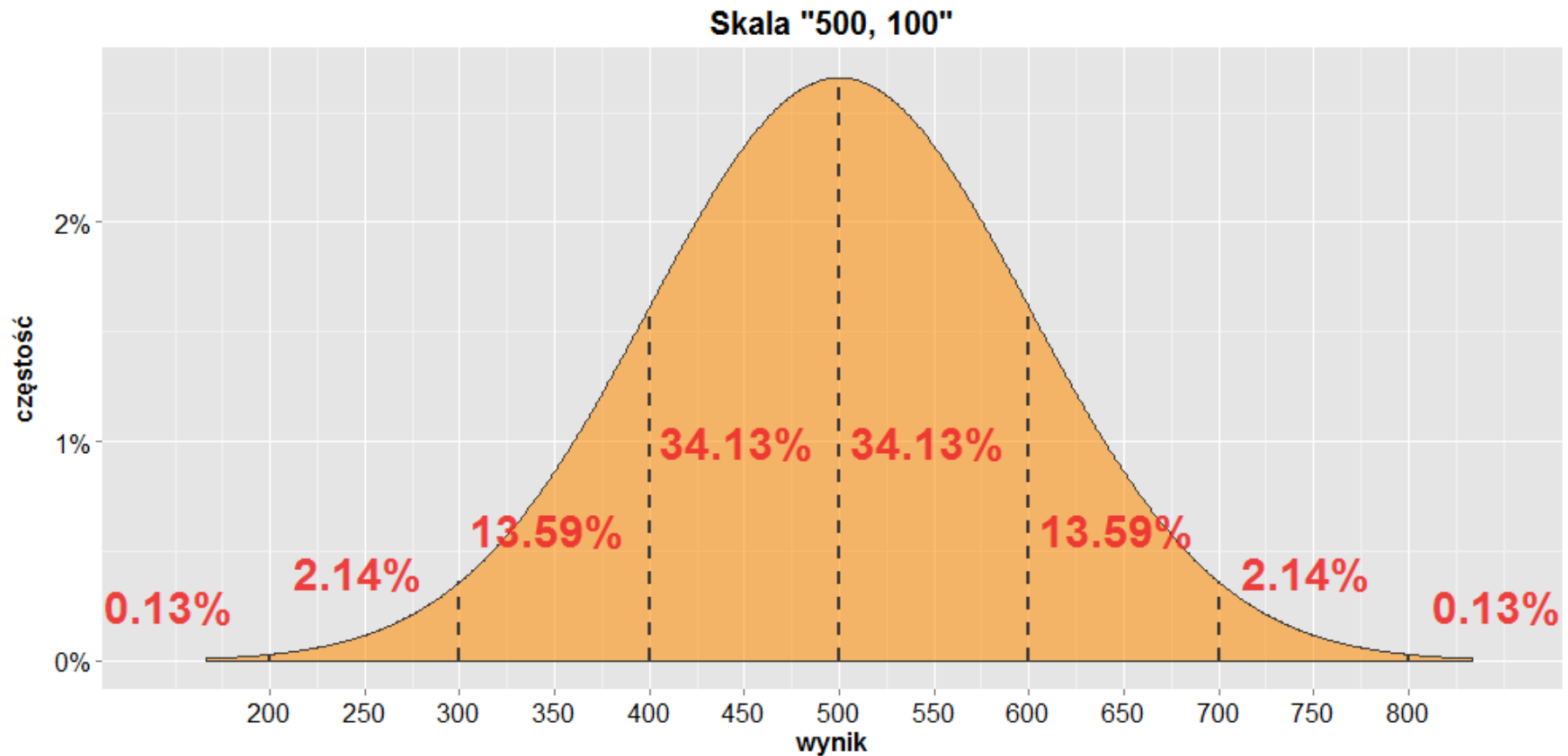

Skale standardowe

Skala 500/100

- Wykorzystywana np. w badaniach PISA
- Skala „ciągła”

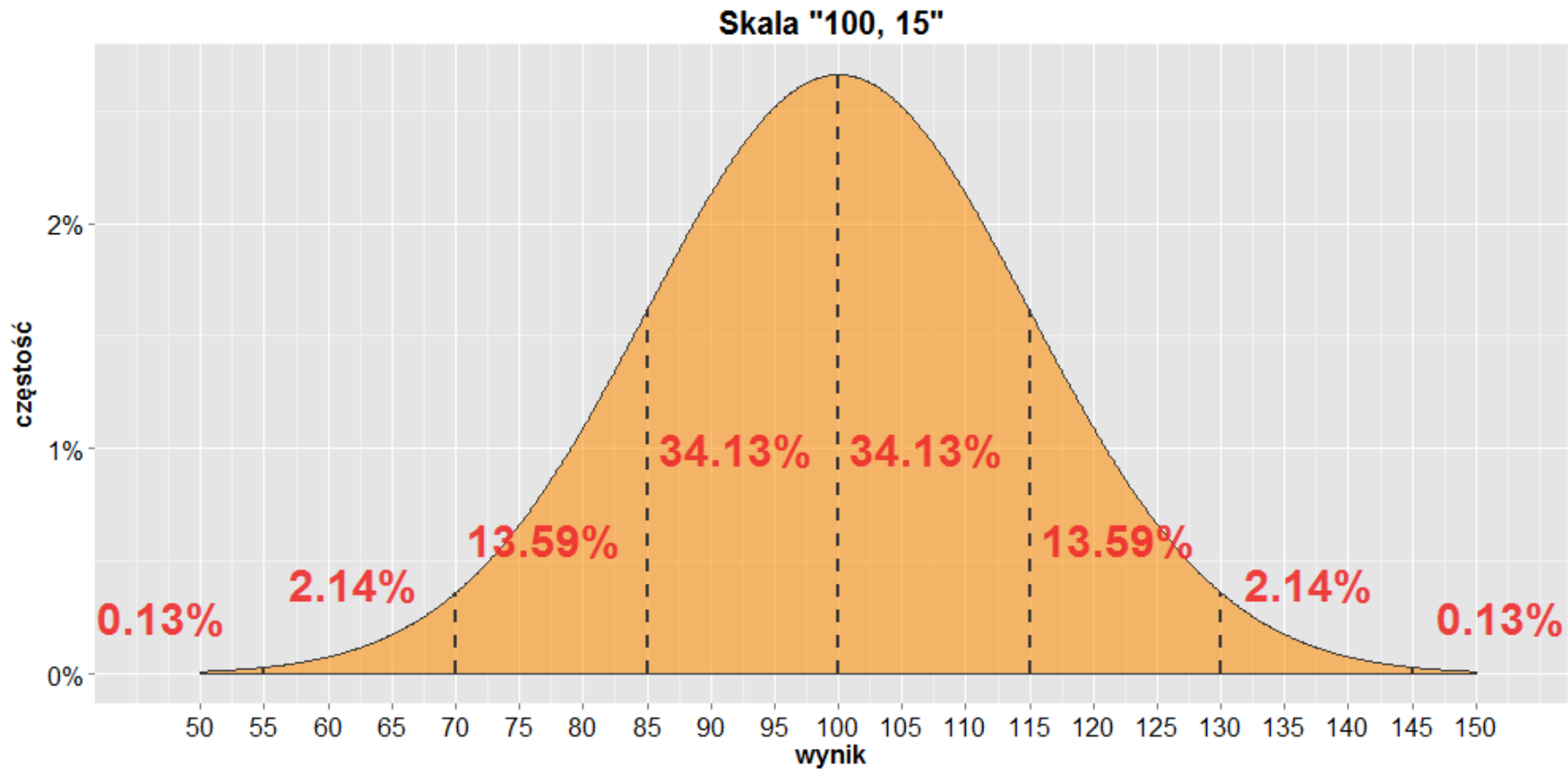

Skale standardowe

Skala 100/15

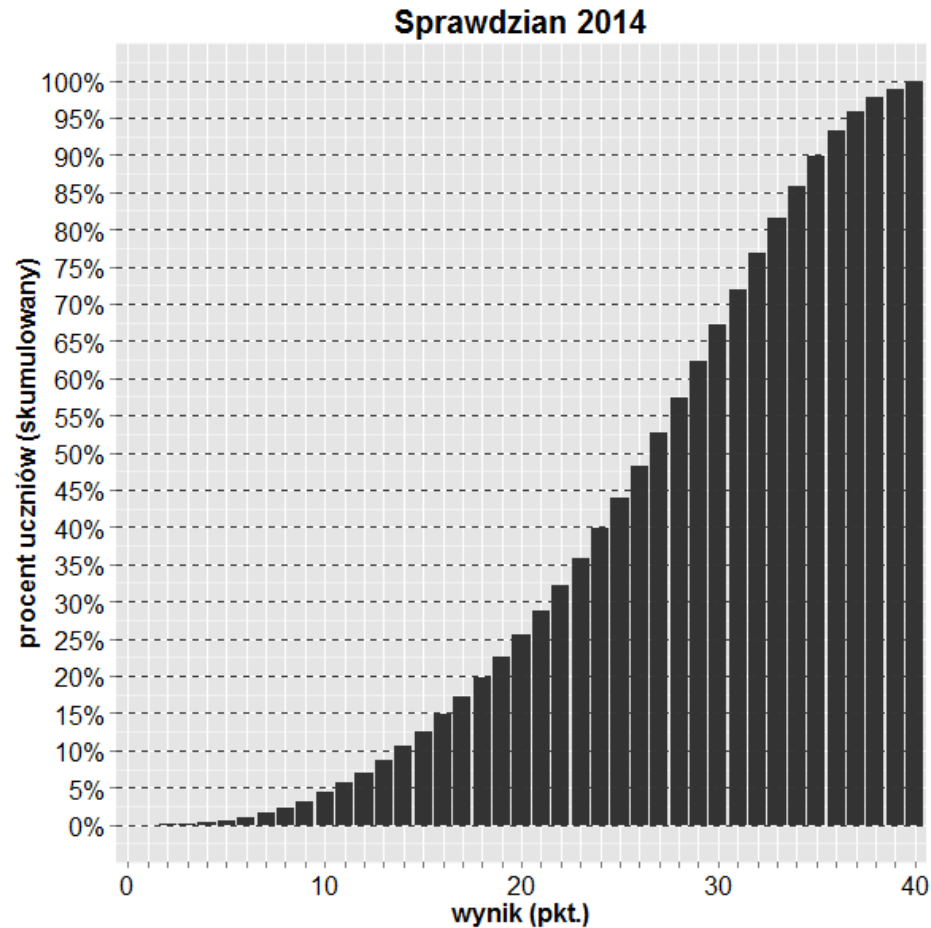
- Tzw. skala „IQ”
- Skala „ciągła”

Skala centylowa

- Pochodna rozkładu skumulowanego
- Wyniki są przypisywane do rang centylowych
- Przyjmuje się, że jest 99 rang

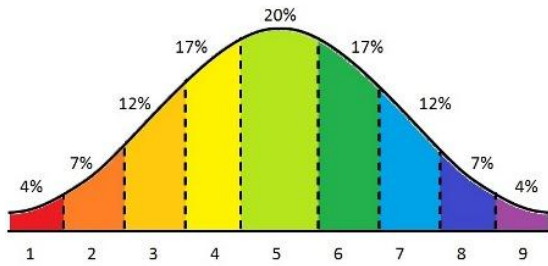
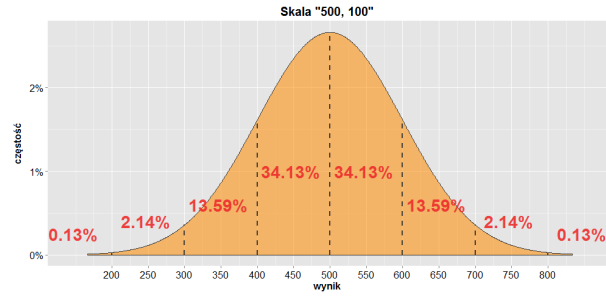

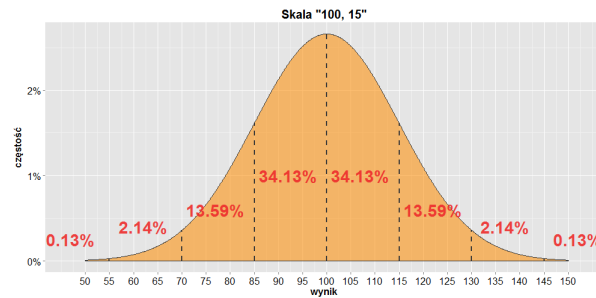

Którą skalę wybrać?

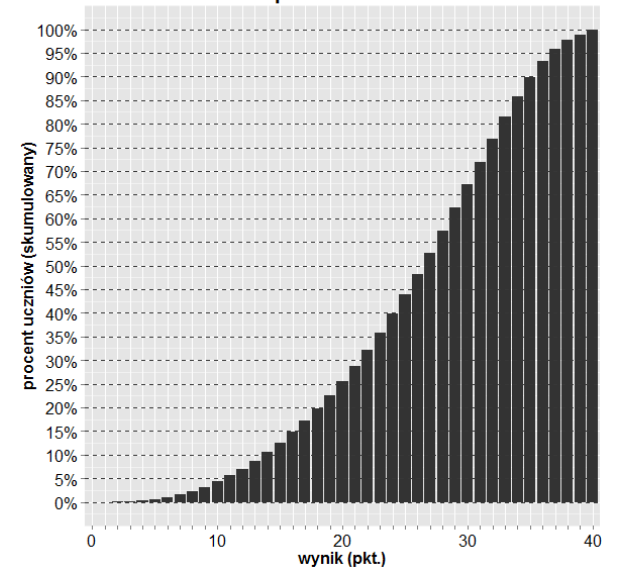
500/100

100/15

Sprawdzian 2014

Pożądane cechy skali wyników

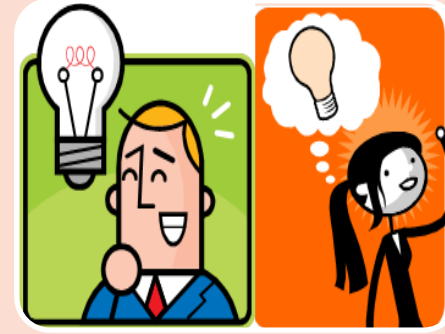
dostateczna
precyzja

(liczba wyników,
funkcja testu)

łatwość
interpretacji
ilościowej

(wynik $\Leftrightarrow$ grupa
odniesienia)

wygoda

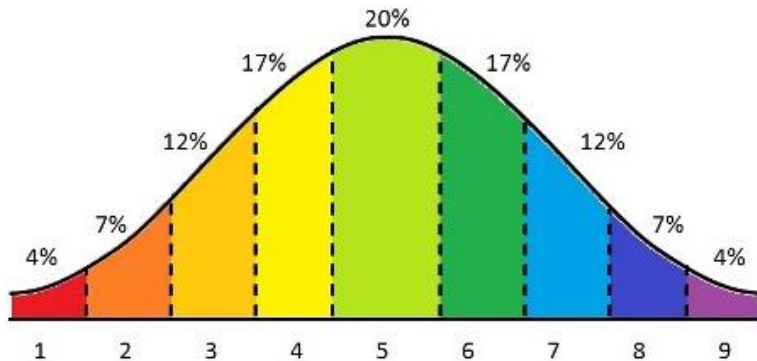
(brak wyników
ujemnych i
ułamkowych)

Którą skalę wybrać?

Problemy ze skalą staninową

- Za „gruboziarnista”
- Utrata informacji: 41 wyników → 9 wartości
- W obrębie stanina nie rozróżniamy wyników

stanin	wynik Sprawdzian 2014
1	0 - 9
2	11 - 14
3	15 - 19
4	20 - 24
5	25 - 28
6	29 - 32
7	33 - 34
8	35 - 37
9	38 - 40

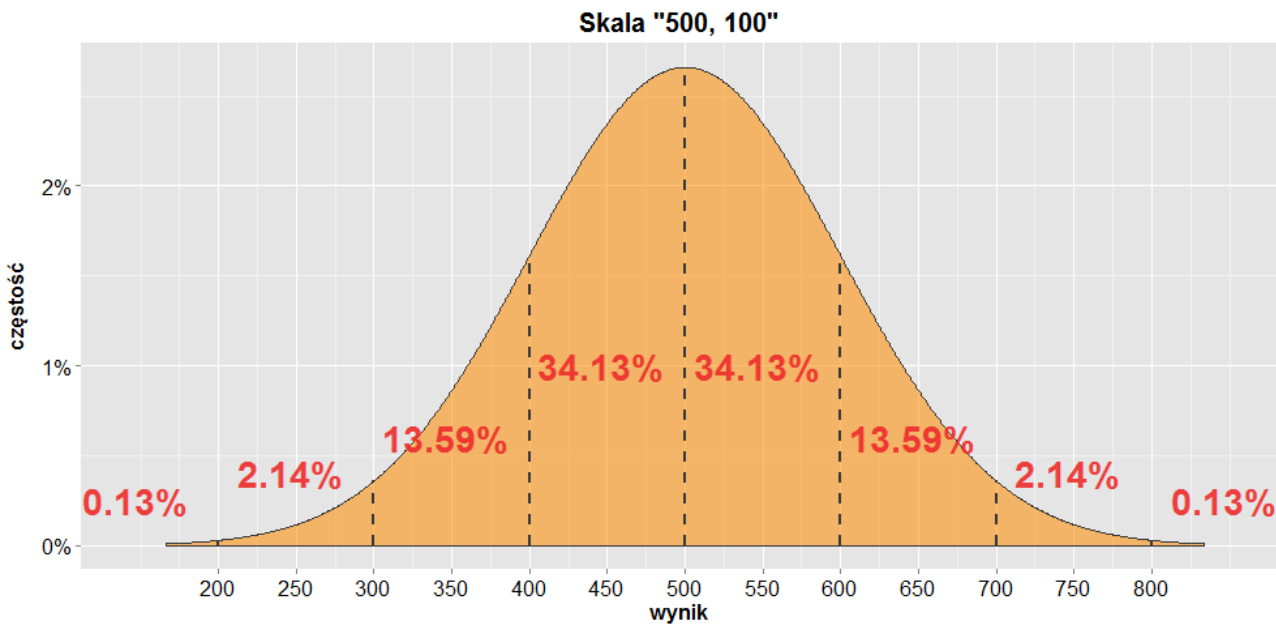
Tu jest
dwadzieścia
kategorii
punktowych

Którą skalę wybrać?

Problemy ze skalą 500/100

- Za „drobnoziarnista”
- Złudzenie precyzji (zwłaszcza przy krótkich testach)
- Skala wyników dziurawa

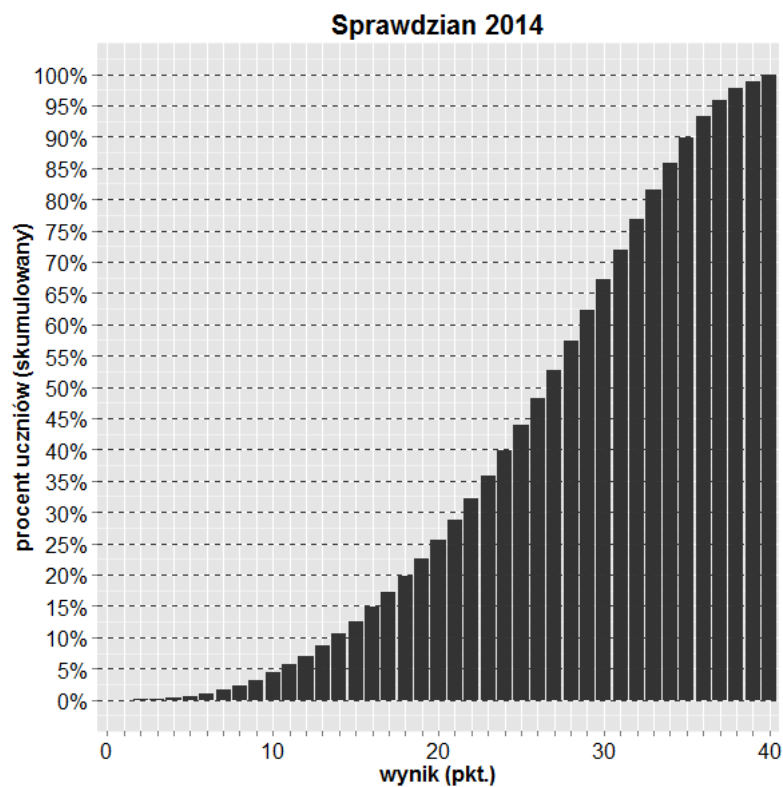
wynik Sprawdzian 2014	wynik na skali 500/100
...	...
5	245
6	266
7	284
...	...
20	434
21	444
22	454
...	...

Którą skalę wybrać?

Problemy ze skalą centylową

- Ryzyko złączenia się kategorii punktowych
- Ryzyko dziur w rangach (przy krótkim teście)
- Statystyka lubi rozkład normalny 😊

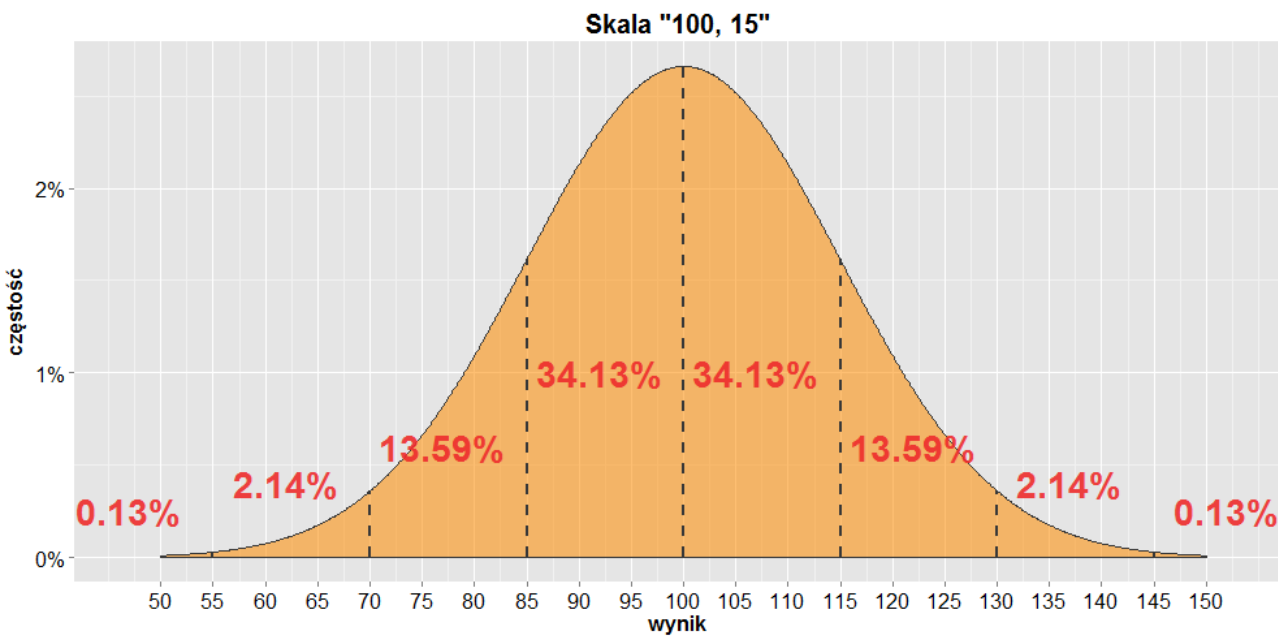
wynik Sprawdzian 2014	Percentyl (max. ranga)
...	...
5	1
6	1
7	1
...	...
20	25
21	28
22	32
...	...

Którą skalę wybrać?

Skala 100/15

- Dobra „gęstość” wyników
- Sensowny „zapas” precyzji (dla dłuższych testów)
- Nasz wybór 😊!

wynik Sprawdzian 2014	wynik na skali 100/15
...	...
5	62
6	65
7	68
...	...
20	90
21	92
22	93
...	...

Jak przełożyć wyniki surowe na skalę 100/15

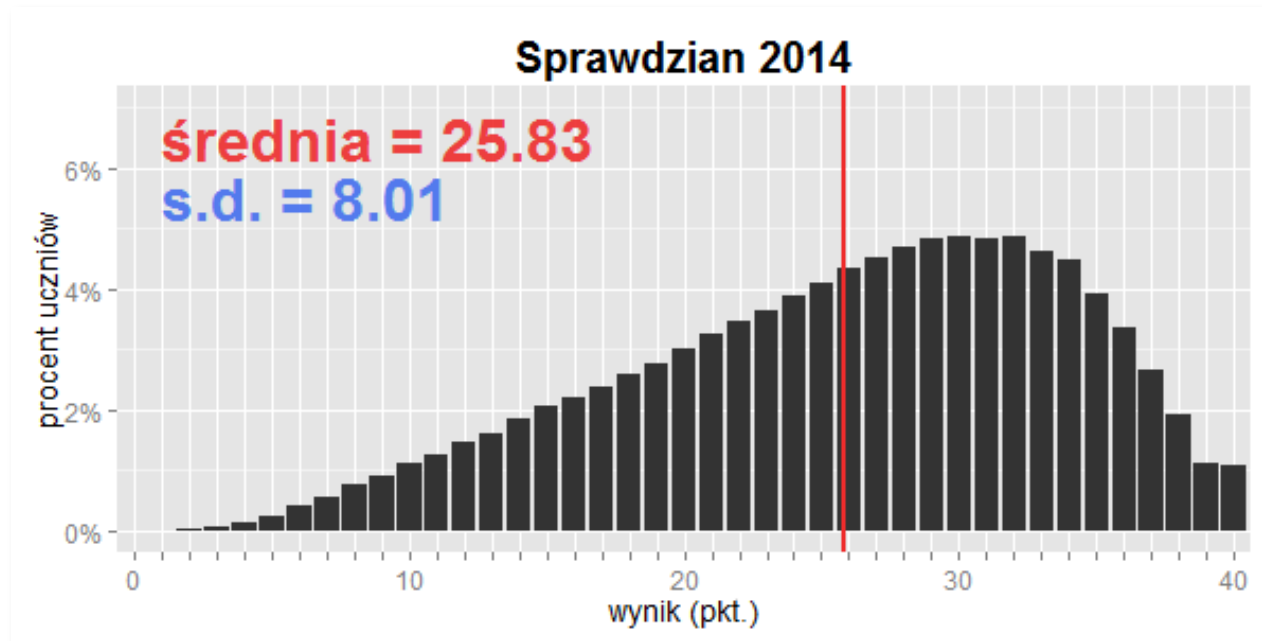
metodą rozkładu skumulowanego
w czterech prostych krokach

Jak przełożyć wyniki surowe na skalę 100/15

metodą rozkładu skumulowanego
w czterech prostych krokach

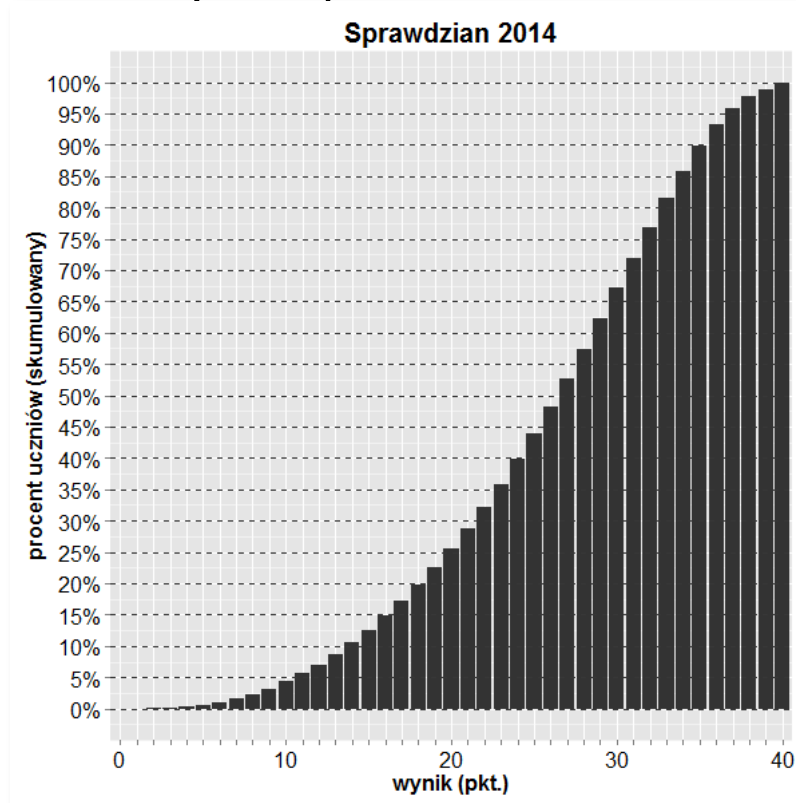
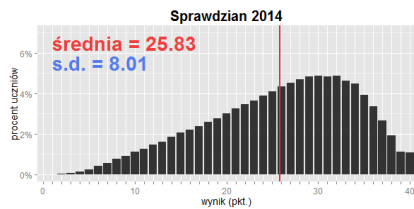
Bierzemy rozkład
(procentowy)
wyników surowych

Jak przełożyć wyniki surowe na skalę 100/15

metodą rozkładu skumulowanego
w czterech prostych krokach

Bierzemy rozkład
wyników surowych
(procentowy)

Przekształcamy go
na rozkład
skumulowany

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE entuzjaści
edukacji

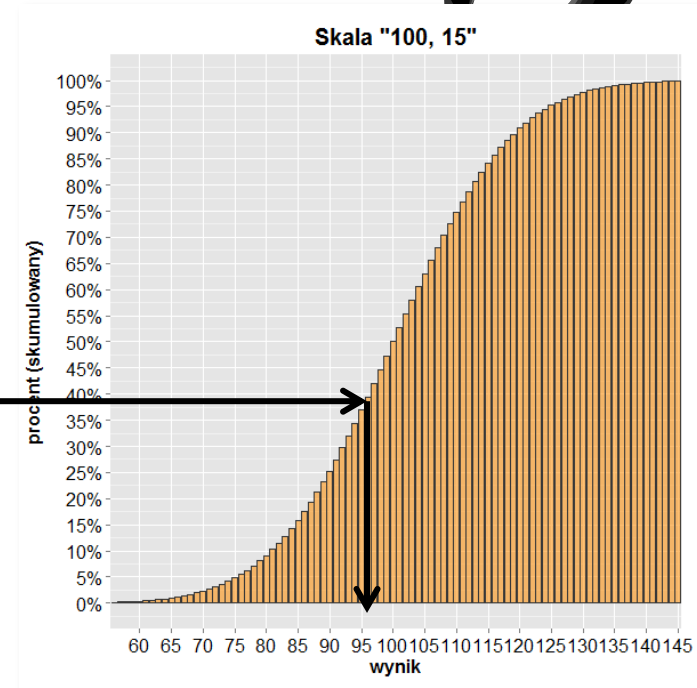
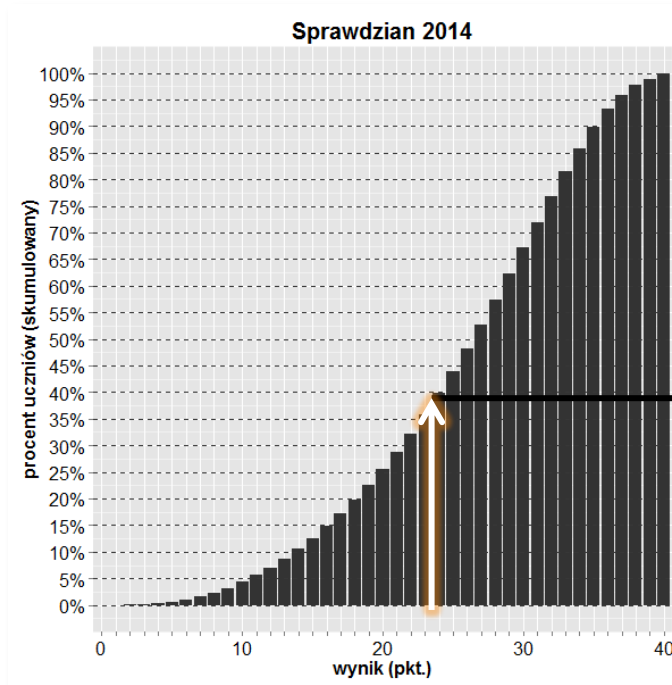
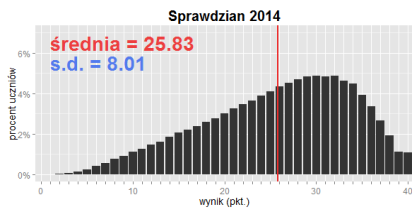
UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOLECZNY

Jak przełożyć wyniki surowe na skalę 100/15

metodą rozkładu skumulowanego
w czterech prostych krokach

Bierzemy rozkład
wyników surowych
(procentowy)

Przekształcamy go
na rozkład
skumulowany

Porównujemy z
rozkładem
skumulowanym dla
skali 100/15

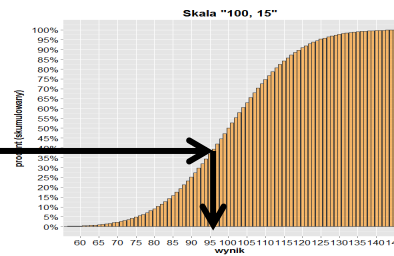
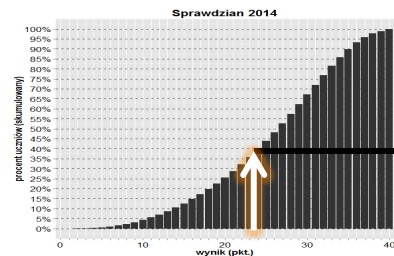
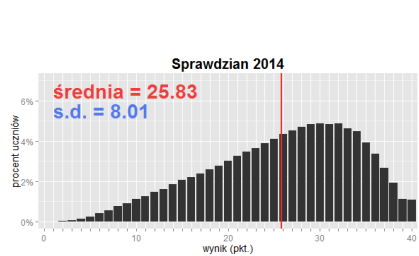
KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Jak przełożyć wyniki surowe na skalę 100/15 metodą rozkładu skumulowanego

wynik Sprawdzian 2014	wynik na skali 100/15
...	...
5	62
6	65
7	68
...	...

Bierzemy rozkład
wyników surowych
(procentowy)

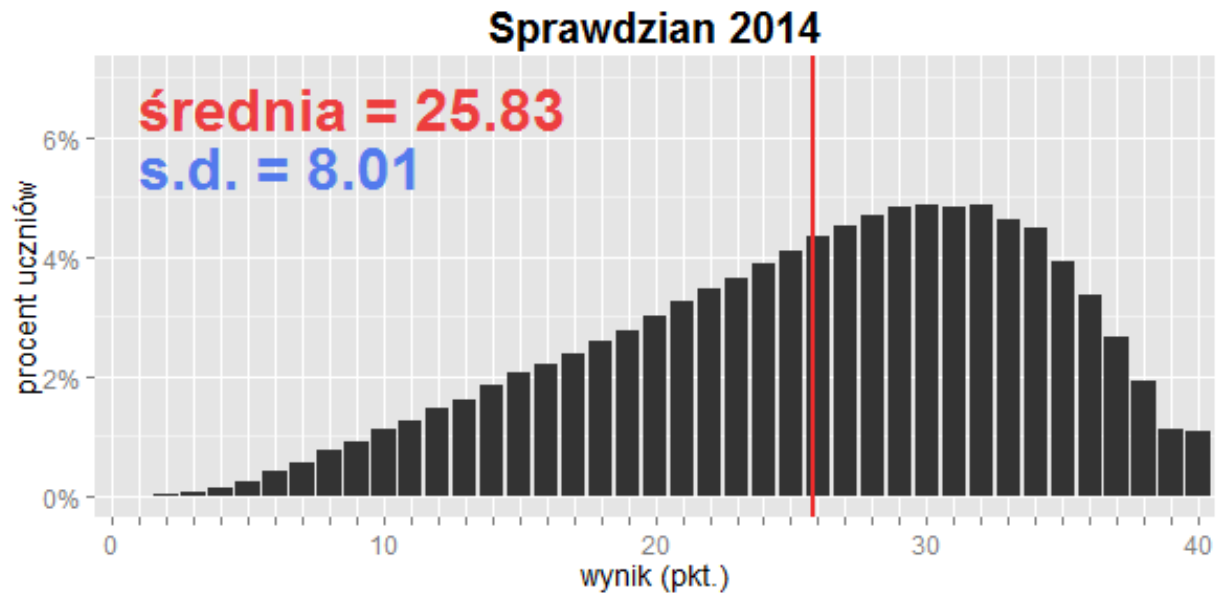
Przekształcamy go
na rozkład
skumulowany

Porównujemy z
rozkładem
skumulowanym dla
skali 100/15

I otrzymujemy
wyniki na skali
100/15

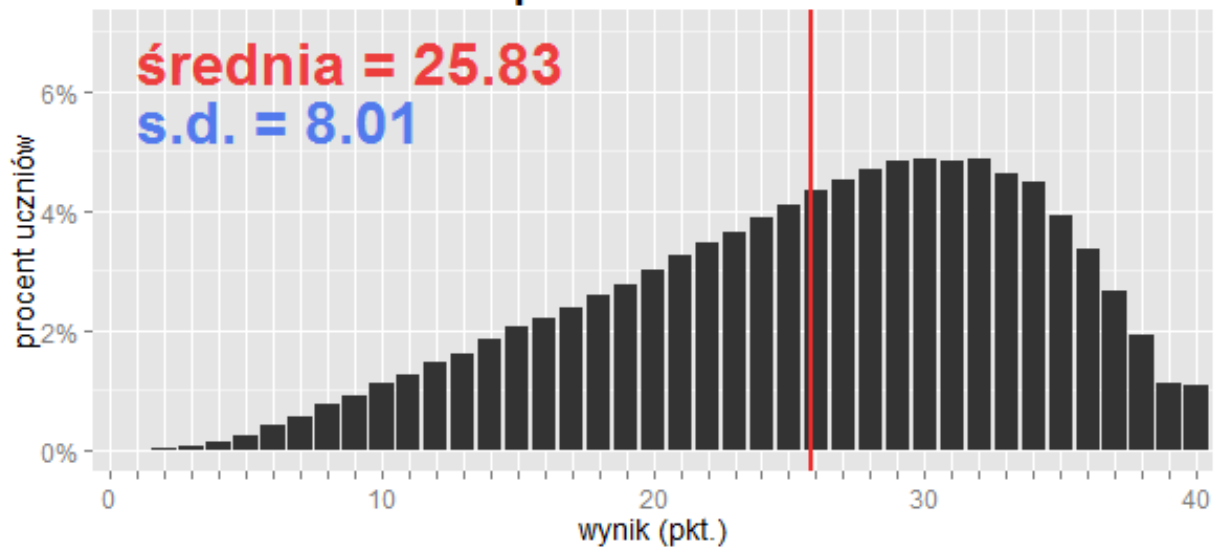
Przed...

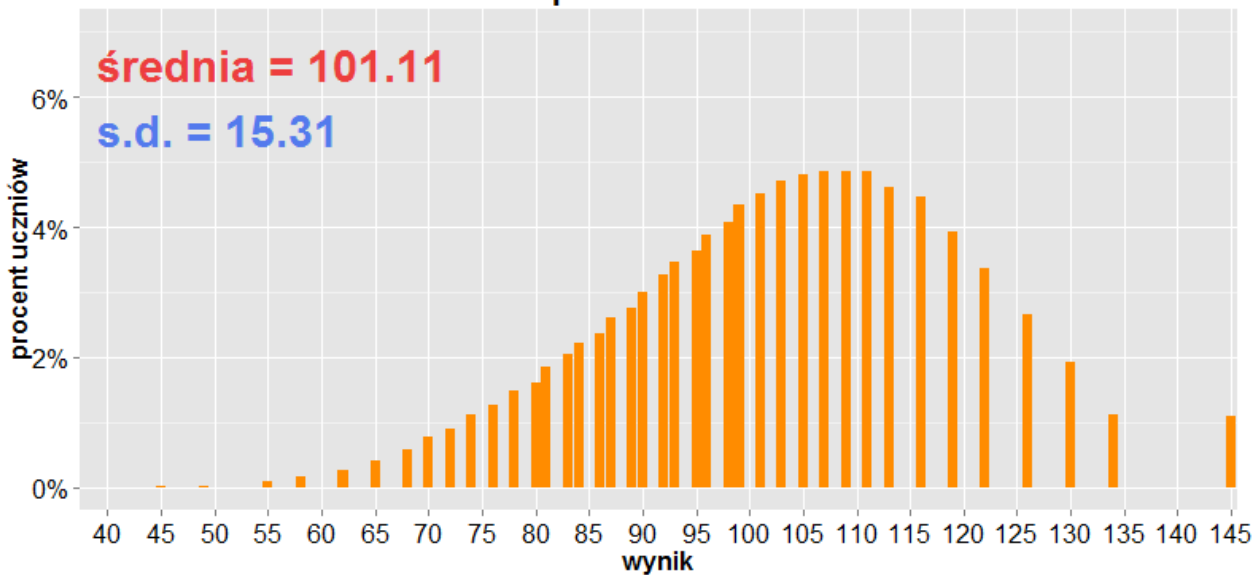

Przed i po

Sprawdzian 2014

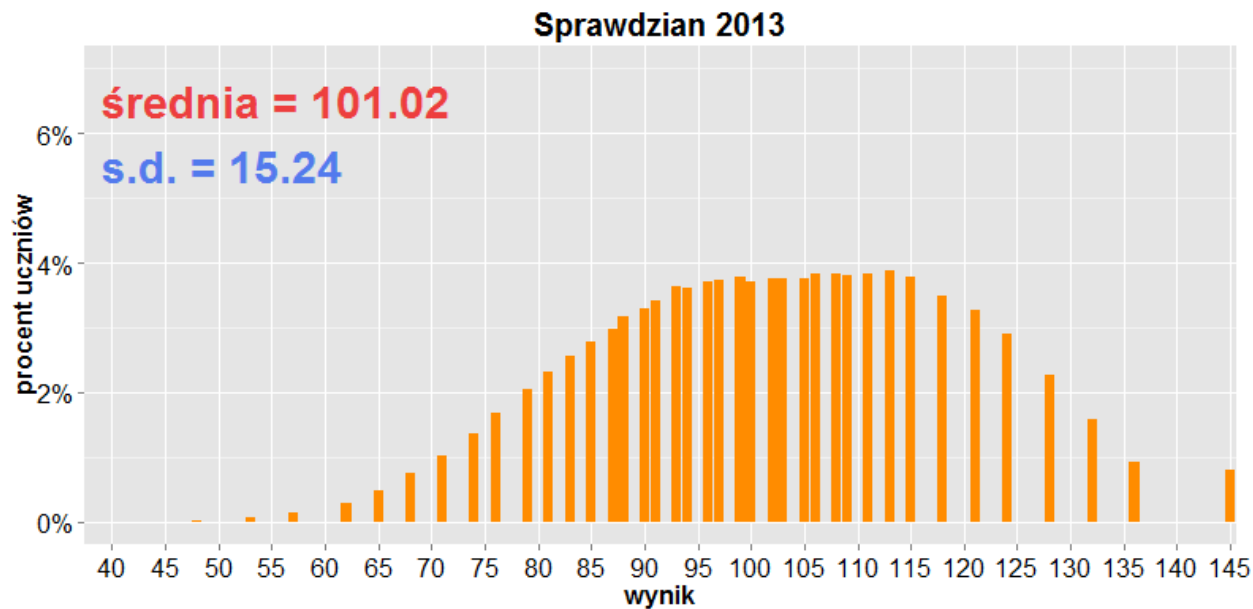
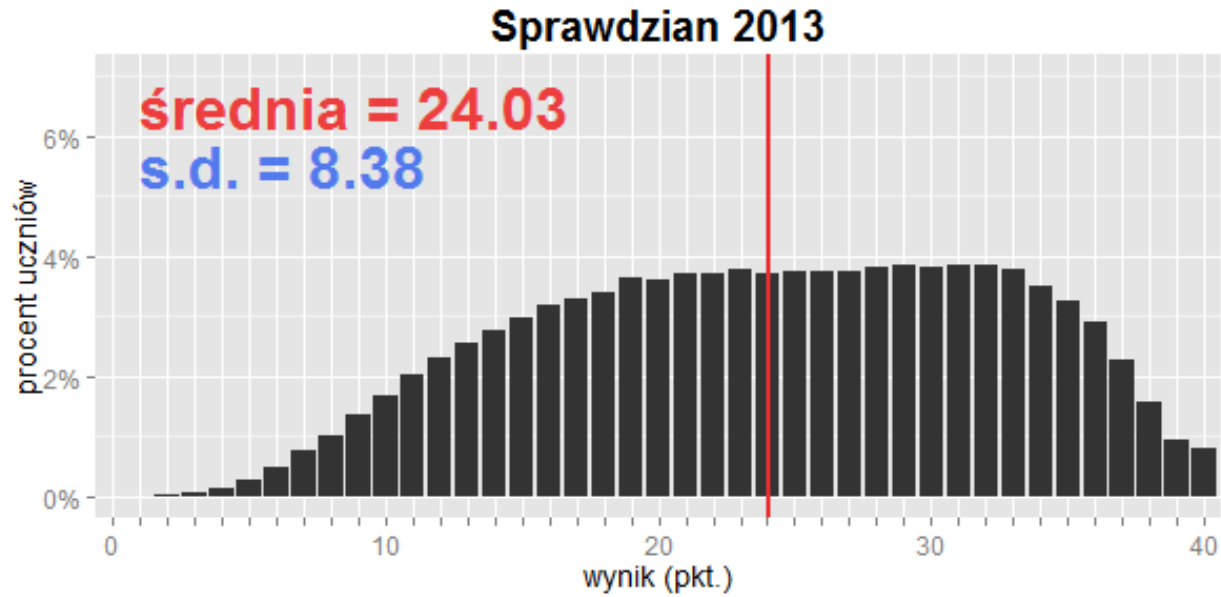

Sprawdzian 2014

Sprawdzian 2013

Podsumowanie

- Wyniki mają znany rozkład w grupie odniesienia.
- Wynik na skali łatwo porównać do rozkładu w grupie odniesienia (ile jest wyników poniżej/powyżej danego wyniku).
- Różnice w wynikach indywidualnych na skali 100/15 są sensownie interpretowalne. Nie ma potrzeby wykorzystania wyników ułamkowych.
- Może „obsłużyć” krótsze i dłuższe testy.

Podsumowanie

- Wyniki mają znany rozkład w grupie odniesienia.
  - Wynik na skali łatwo porównać do rozkładu w grupie odniesienia (ile jest wyników poniżej/powyżej danego wyniku).
  - Różnice w wynikach indywidualnych na skali 100/15 są sensownie interpretowalne. Nie ma potrzeby wykorzystania wyników ułamkowych.
  - Może „obsłużyć” krótsze i dłuższe testy.
-
- Nie naprawi jednak wad testów (efekt sufitowy, podłogowy, „dziwne” rozkłady wyników).

Gdzie jest wykorzystywana skala 100/15 ?

- Porównywalne Wyniki Egzaminów
  - <http://pwe.ibe.edu.pl>
- Kalkulator EWD SP, wskaźniki EWD dla gimnazjów i szkół maturalnych
  - <http://ewd.edu.pl>
- Testy wykorzystane w badaniu SUEK (TOS3 i TOS6)
- OBUT
- Test umiejętności na starcie szkolnym (TUNSS)
- Niektóre testy psychologiczne

entuzjaści edukacji

Dziękuję za uwagę!

„Badanie jakości i efektywności edukacji oraz instytucjonalizacja zaplecza badawczego”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Instytut Badań Edukacyjnych
ul. Górczewska 8, 01-180 Warszawa
tel.: (22) 241 71 00, e-mail: ibe@ibe.edu.pl